

VLAAMSE VLEESKIPPENSECTOR DOORGELICHT

Om het onderzoek, de voorlichting en het beleid af te stemmen op de actuele noden en wensen van de vleeskippenedrijven, is een goede kennis van de huisvesting en het management op die bedrijven onontbeerlijk. ILVO en de Universiteit Gent hielden daarom een enquête bij de Vlaamse vleeskuikenhouders. – *Frank Tuytens, ILVO;*

Filiep Vanhonacker & Wim Verbeke, Universiteit Gent

In dit artikel vatten we de resultaten qua profiel en bedrijfsvoering in de vleeskippenhouderschap samen. Opvallend is dat, ondanks de voortschrijdende trend tot industrialisering en intensivering van deze sector, weinig betrokkenen heil zien in een verdere schaalvergroting.

Profiel kippenhouder

De enquête werd in 2012 verstuurd of gemaïld naar nagenoeg alle professionele Vlaamse vleeskippenhouders. De antwoorden werden opgevraagd en verwerkt door student Tom Lambrechts in het kader van zijn bachelorproef aan de KAHO Sint-Lieven. We ontvingen 114 ingevulde enquêtes, die bruikbaar waren voor verdere analyse. Volgens de statistieken

van de landbouwtelling telde Vlaanderen vorig jaar 552 vleeskippenhouders. Dit betekent dat onze resultaten gebaseerd zijn op gegevens over ongeveer een vijfde van alle vleeskippenhouders. We vermoeden dat de respons op de bevraging hoger was bij de grote bedrijven. In onze steekproef hadden de respondenten immers plaats voor gemiddeld 41.387 kippen, terwijl volgens de nationale statistieken van 2012 het gemiddelde Vlaamse vleeskippenedrijf slechts 34.385 kippenplaatsen telde. Enige voorzichtigheid is dus geboden bij de veralgemening van deze resultaten naar de totale populatie van vleeskippenhouders.

In de steekproef zaten geen biologische kippenhouders. Driekwart van de respon-

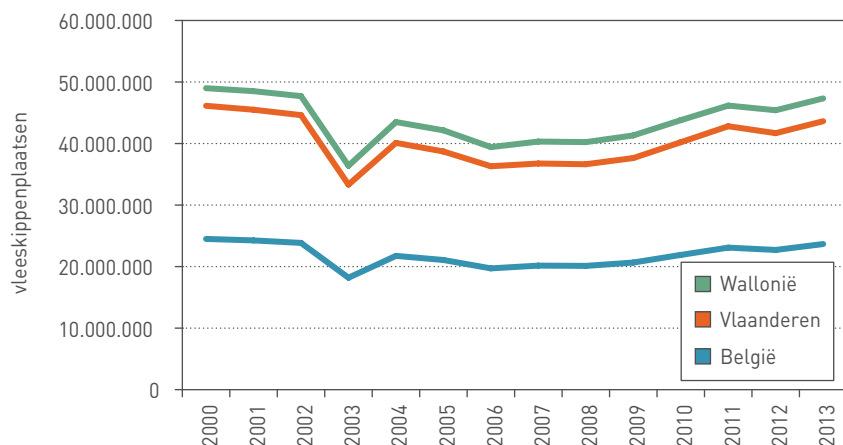
denten waren mannen. Hun leeftijd varieerde van 24 tot 76 jaar, met een gemiddelde van 49 jaar. Een minderheid (13%) had een hogere opleiding genoten na het middelbaar onderwijs. Meer dan 40% gaf aan zeker en vast geen opvolger te hebben, terwijl 20% misschien of zeker een opvolger dacht te hebben.

Profiel kippenbedrijf

Driekwart van de respondenten had één of 2 vleeskippenhouders. 16% had 3 stallen, 7% had 4 stallen en 3% had er 5 (tabel 1). De stallen waren gemiddeld 21 jaar geleden gebouwd. Slechts 12,4% van de stallen was gebouwd in de laatste 5 jaar. De binnenoppervlakte varieerde van 144 tot 2760 m² en de bezetting in de recent-

ste ronde van 1500 tot 95.000 kippen per stal. Het is onmogelijk om hieruit af te leiden of de wettelijke normen van bezettingsdichtheid werden nageleefd. Deze normen drukken de maximale bezetting immers uit in aantal kg kip per m². Om dit te berekenen, missen we informatie over

delen van de binnenruimte die mogelijk niet toegankelijk waren voor de kippen, over de dagelijkse sterftcijfers, en over de courante praktijk van uitdunnen. Er werden ook geen directe vragen over de bezettingsdichtheid gesteld, uit vrees dat dit de respons zou hebben verlaagd.

Figuur 1 Evolutie van het aantal vleeskippenplaatsen in België - Bron: NIS

Tabel 1 Karakteristieken van de stallen op Vlaamse vleeskippenbedrijven - Bron: ILVO

Aantal vleeskippen (x 1000)	Stal 1 ¹	Stal 2 ¹	Stal 3 ¹	Stal 4 ¹	Stal 5 ¹
Minimum - maximum	1,5-46	4-95	2,5-55	11-40	17-31,5
Gemiddelde	18,90	21,60	22,10	25,40	22,80
Mediaan	19,50	20,00	21,25	25,25	20,00
Binnenafmeting (m²)					
Minimum - maximum	240-2160	216-2340	144-2760	400-1840	840-1638
Gemiddelde	1001	1073	1126	1231	1279
Mediaan	990	1093	1129	1215	1360
Bouwjaar					
Minimum - maximum	1957-2010	1962-2012	1968-2011	1972-2011	1983-2007
Gemiddelde	1988	1993	1993	1996	1993
Mediaan	1990	1993	1992	1997	1991

Rangorde van de stallen volgens de ouderdom van de stal op het bedrijf.

Tabel 2 Mortaliteit, slachtgewicht en -leeftijd tijdens de recentste productieronde in de grootste stal per bedrijf - Bron: ILVO

Kenmerken	Minimum - Maximum	Gemiddelde	Mediaan
Mortaliteit (%)	1-34	3,20	2,03
Euthanasie (%)	0-13	1,07	0,53
Slachtleeftijd (dagen)	35-88	42,33	41,00
Slachtgewicht (kg)	1,96-2,80	2,44	2,45

Tabel 3 Perceptie van Vlaamse vleeskippenhouders over de impact van schaalvergroting - Bron: ILVO

Schaalvergroting in de vleeskippenproductie leidt tot ...	Gemiddelde score ¹
Meer dierenwelzijn	3,62
Een hogere consumentenacceptatie	3,19
meer arbeidslast	4,07
Producten die veiliger zijn om te eten	3,58
Betere bedrijfsresultaten	3,58
Een duurder eindproduct	3,41

¹ Schaal 1-7, waarbij 1 = helemaal niet akkoord en 7 = helemaal akkoord

Bedrijfsvoering

Om meer inzicht te verwerven over de bedrijfsvoering werden in de enquête enkele specifieke vragen gesteld over de recentst beëindigde ronde in de grootste stal (tabel 2). Uit de antwoorden bleek dat het slachtgewicht, met een gemiddelde van 2,44 kg, behoorlijk uniform is tussen de bedrijven. Op driekwart van de bedrijven schommelde de slachtleeftijd tussen 40 en 42 dagen. De natuurlijke mortaliteit verschilde sterk, met een gemiddelde uitval van 3,2%. Daarenboven werd ook nog eens gemiddeld 1% van de kippen geëuthanaseerd. Op 79% van de bedrijven werden de koppels uitgedund. Hierbij werd gemiddeld 20% van de kippen vroegtijdig verwijderd op een leeftijd van 35 dagen. Gemiddeld wogen de kippen

De modale Vlaamse vleeskippenhouder is een man van 49 jaar, die er niet op rekt een opvolger te hebben voor het bedrijf.

toen 2 kg. Rosslijnen werden het vaakst gebruikt (81%), gevolgd door Cobblijnen (13%). Bijna alle koppels (97,3%) bestonden uit een mix van beide geslachten. Het gescheiden opzetten van hanen en hennen lijkt dus zeer uitzonderlijk te zijn in Vlaanderen. Als strooisel werden vooral houtkrullen gebruikt (53%), gevolgd door gehakseld stro (30%). Overige types van strooisel waren bijvoorbeeld vlasleem, hennep of combinaties van meer dan één strooiseltype. Slechts 3 koppels kippen hadden toegang tot een buitenloop. De meeste stallen zijn voorzien van een geautomatiseerd regelsysteem voor sturing van licht (79%) en binnenklimaat (91%). Meestal is er ook een schemerperiode tussen de opeenvolgende licht- en donkerperiodes.

Verdere schaalvergroting

In de enquête werd ook een vraag gesteld over de verwachte impact van schaalvergroting (tabel 3). Op een schaal van 1 (helemaal niet akkoord) tot 7 (helemaal akkoord) werd gevraagd of schaalvergroting leidt tot meer dierenwelzijn, betere bedrijfsresultaten, producten die veiliger zijn om te eten, hogere consumentenacceptatie, meer arbeidslast en een duurder eindproduct. In het algemeen was de opinie van de respondenten hierover vrij

neutraal tot eerder negatief. Ze verwachten geen noemenswaardige voordelen op het gebied van arbeidslast, dierenwelzijn, voedselveiligheid of bedrijfsresultaten. Tot slot bleek uit onze steekproef dat een kleine daling van de prijs van het kippenvlees en een daling van de consumentenacceptatie tot de verwachtingen behoorden.

Enquête bevestigt nationale statistieken

De enquête bevestigt de nationale statistieken (figuur 1). Het proces van industrialisering en intensivering van de Vlaamse vleeskuikensector heeft zich verder ontwikkeld tijdens de laatste jaren. Dit manifesteert zich onder andere in een toenemend aantal vleeskippen op een afnemend aantal bedrijven, en het nauwelijks voorkomen van extensieve houderijsystemen (zoals bio of vrije uitloop).

De modale Vlaamse vleeskippenhouder is een man van 49 jaar, die er niet op rekt een opvolger te hebben voor het bedrijf. Een vijfde van het koppel wordt uitgedund bij een leeftijd van 35 dagen. De overige kippen worden geslacht als ze gemiddeld 42 dagen oud zijn en 2,4 kg wegen. De typische vleeskippenstal in Vlaanderen is 21 jaar geleden gebouwd, heeft een automatisch gestuurde licht- en klimaatregeling, en huisvest 35.000 (veelal Ross-) kippen van gemengd geslacht op een bedding van houtkrullen of gehakseld stro. De kans op sterfte en euthanasie is gemiddeld respectievelijk 3,2% en 1%, maar varieert sterk tussen bedrijven. De respondenten zien weinig voordelen in een verdere schaalvergroting en zeker niet voor wat consumentacceptatie betreft. Dergelijke details over de Vlaamse vleeskippenhouderij waren voordien niet of nauwelijks beschikbaar, maar zijn wel van aanzienlijke waarde, niet alleen voor de sector zelf, maar ook voor het beleid, onderzoek en voorlichting op maat. ■